

מגזין הפקולטה למשפטים
ע"ש בוכמן באוניברסיטת תל אביב

ראש השנה תשפ"ד
ספטמבר 2023

דה יורה

בוכמן פינת קפלן | עמ' 6
עשה אקזיט | עמ' 12
המרצה שהתנסתה
בשירה אופראית | עמ' 16

קובי פרץ

פרץ של מאמרים הפכו בשנים האחרונות את
פרופ' קובי קסטיאל, בגיל 45 בלבד, לאחד
מחוקרי דיני התאגידים המסקרנים בעולם.
כך זה קרה | עמ' 8

דבר הדקאן

ברוכים הבאים לדד-יורה, מגזין הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן. המגזין סוקר חלק מההתפתחויות והחידושים בפקולטה, מתוך מגוון פעילות רחב.

התקופה האחרונה היא אחת מהתקופות הקשות ביותר שהחברה והמדינה שלנו עוברות מאז הקמת מדינת ישראל. אין אחד מאיתנו שלא משתתף בדיונים ובפעילויות הקשורים במהפכה החוקתית או לפחות עוקב אחריהם בעניין רב, ולעיתים בחרדה. תפקידה של האקדמיה, כמעט ייחודי שבו ידע נשמר, מיוצר ומופץ, הוא גם לשפוך אור על רגעים חברתיים ופוליטיים יוצאי דופן כמו המשבר המשפטי הנוכחי. היתרון הגדול של החוקרים והחוקרות שלנו הוא מחויבותם. לחקר חסר פשרות של האמת מתוך נקודות מבט מגוונות. וכמי שמחויבים לחופש האקדמי, אנו יודעים שאין חופש אקדמי ללא מחויבות כנה למערך של זכויות ליברליות, לדמוקרטיה משגשגת, ולפלורליזם.

ואכן, למעלה מ-20 מחוקרי הפקולטה מעורבים ב"פורום המרצות והמרצים למען דמוקרטיה", ששם לו למטרה להנגיש ידע משפטי מורכב לציבור. בגיליון זה תוכלו לקרוא כתבה על הפורום, שיש לו תפקיד מכריע בימים אלה. אף שאלה פעולות עצמאיות של החוקרים והחוקרות שלנו, הפקולטה שלנו גאה בפעולות אלה, ומאמינה שהן חיוניות לשם הגנה על הדמוקרטיה הישראלית. אנו עושים זאת תוך שמירה על מחויבות לפלורליזם ומתוך מודעות לכך שאין בקהילה שלנו – הסגל האקדמי, המנהלים וגוף התלמידים והתלמידות שלנו – תמימות דעים לגבי האירועים. השנה

גם השקנו את מיזם "בפה מלא" במסגרתו נפגשים אנשי סגל הפקולטה עם קבוצות קטנות של כארבעה תלמידים/ות הפקולטה לשיחות באווירה ידידותית ולא פורמלית. זאת, במטרה לחזק את הקשרים בין הסגל לתלמידים ולאפשר לתלמידים לחלוק קשיים, לשאול שאלות, וללמוד מהסגל גם מחוץ לכיתות הלימוד.

במקביל לפעולות יוצאות דופן אלה, הפקולטה ממשיכה בסדר יומה כבית הספר למשפטים המוביל בישראל וכאחד הבולטים והטובים בזירה הבינלאומית. אנו ממשיכים לפעול לקידום של מצוינות אקדמית, ומחקר חדשני ופרץ דרך. בגיליון זה תוכלו לקרוא כתבה מרתקת על אחד החוקרים הבולטים שלנו, פרופ' קובי קסטיאל, שהצטרף לסגל הפקולטה לפני כחמש שנים וחצי ומאז הוא עושה חיל כאחד החוקרים המובילים והמבטיחים בתחום הממשל התאגידי. תוכלו לקרוא גם על בוגר הפקולטה, אלון ארביץ, שבמקביל ללימודיו הקים חברת סייבר הגנת מצליחה, שנמכרה בסכום עתק. לצד אלה מתפרסמים ראיונות קצרים

רים ומסקרנים עם הודיה מיארה, בוגרת אולפנה בקרית גת שמונתה לאחרונה ליו"ר עמותת "המסלול החדש" ע"ש השופט המנוח אדמונד לוי, ויאסר אבו ערישה, שהתחיל את לימודיו בפקולטה באמצע העשור הרביעי לחייו כדי לסייע לאנשים בעלי מוגבלויות. בסוף הגיליון מתפרסם שאלון מעניין שעליו ענתה פרופ' דפנה הקר.

בהזדמנות זו, אני שמח לשתף אתכם בכמה התפתחויות משמעות בפקולטה. השלמנו את שיפוץ קומת הקרקע בספריה, והיא מוקדשת כולה לרווחת הסטודנטים. בנוסף למרחב לאונג' משותף שבו מתקיימות שיחות, הרצאות, מנוחה ולימוד, הקומה כוללת גם חדרי לימוד קבוצתיים, וחדרי מערכות לכתבי העת המשובחים של הפקולטה. הקומה העניקה בחודשים האחרונים מרחב נעים לדיונים הרבים שהתקיימו בנושא הדמוקרטיה הישראלית. כמו כן, הפקולטה התברכה בשנה האחרונה במרכז מחקר חדש: מרכז הנשיא מאיר שמגר ז"ל למשפט דיגיטלי וחדשנות. המרכז הושק בינואר האחרון בהשתתפות זוכה פרס נובל לכלכלה פרופ' דניאל כהנמן ובכירים מהאקדמיה, חברות טכנולוגיה ומערכת המשפט. מרכז שמגר פועל ויפעל לחיזוק שיתופי פעולה בין האקדמיה, המדינה ותעשיית ההייטק בישראל במחקר ופיתוח פורץ דרך בממשק שבין משפט לטכנולוגיה. במקביל, מתקדמת בקצב מואץ בנייתו של בניין בוכמן החדש, שהקמתו מתאפיין שרת בשל תרומתם הנדיבה של יוסף וברקת בוכמן, ובסיוע קרן אדמונד י. ספרא וגב' ז'ולייט דנון. השלמתו של הבניין תאפשר לפקולטה להמשיך בצמיחה ובגדילה.

השנה אנו נפרדים משני חוקרים בולטים בפקולטה: פרופ' חנוך דגן, שעובר לחקור וללמד באוניברסיטת ברק לי בארה"ב, ופרופ' מיגל דויטש, שיוצא לגמלאות. ברצוני להודות מעומק הלב לשניהם על עבודתם המצוינת רבת השנים, ולאחל להם בהצלחה.

אני רוצה לסיים בתודה גדולה לקהילת הפקולטה כולה: חברי וחברות הסגל האקדמי, המנהל, הקליניקות והספרייה, התלמידות והתלמידים, הבוגרים והבוגרות, הידידות והידידים, התורמים והתורמות הנהדרים והנהדרות שלנו. בלי כל אחד ואחת מכם ומכן לא היינו מגיעים להישגים הנפלאים שלנו. במיוחד בתקופה מאתגרת זו, רק כקהילה נוכל להמשיך ולשגשג.

אני מקווה שתהנו מקריאת הגיליון שלפניכם ומאחל לכם ולכן חג שמח ושנה טובה!

פרופ' ישי בלנק, דקאן הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן

- 12**
הבוגר
- 14**
יש עתיד
- 16**
שאלון לסיום

- 04**
חדשות הפקולטה
- 06**
מתווכי הידע
- 08**
הכוכבים של קובי

דהיורה
מגזין הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן באוניברסיטת תל אביב

עורך:
שי אספריל
עיצוב גרפי:
מיכל גזבר

צילום שער:
גל חרמוני

law.tau.ac.il
טל: 03-6407257
לתגובות והצעות:
deanlaw@tauex.tau.ac.il

עקבו אחרינו ב

חדשות הפקולטה בקצרה

סגל הקליניקות בביקור בפריז

לוי קופר (מימין) ורחל לויטן (משמאל) מקבלים את פרסי ההוראה למורים מן החוץ מהדקאן ומסגניתו

יואב ספיר
מספר על
מאמרו

הסכיתו ושמעו!

בין מיזמי התוכן המרתקים בפקולטה ניתן למ- צוא את "מדברים משפטים", פודקאסט בחסות משרד גולדפרב גרוס זליגמן, בעריכת פרופ' מיכאל בירנהק. בכל פרק נפגשים סטודנטים או סטודנטיות עם חבר/ת סגל לשוחח מרתקת על מאמר שיצא תחת ידיהם. בין המרואיינים האחרונים: פרופ' נטע זיו, על משפט ומשבר הדיור בישראל, פרופ' יואב ספיר, על עבירת העלבת עובדי ציבור, פרופ' ניבה אלקין-קורן, על הסדרת היחסים החוזיים שבין פלטפורמות דיגיטליות ומשתמשיהן, ד"ר יופי תירוש, על הפרדה מגדרית והסכמה, ד"ר דוד שור, על הסיפור של "אתא נגד שוורץ", והדוקטורנט אלון חספר, על המבנה החברתי של מערכת השפיטה.

להאזנה – לחצו כאן.

באוניברסיטת ברקלי. את מקומו של דגן במרכז ספרא יתפוס פרופ' איסי רוזן-צבי.

פרופ' בן ציון אליאש, ממוריה האהובים של הפקולטה, הלך בחודש מאי לעולמו. יהיה זכרו ברוך.

פרופ' יצחק הדרי, חבר סגל אמר ריטוס בפקולטה ומומחה בעל שם למיסוי, הלך בחודש שעבר לעולמו. יהי זכרו ברוך.

נטלי דודזון.
התחדשות ויצירתיות

חנוך דגן.
קליפורניה מחכה לו

קונגרס אמריקאיים. הסדנאות נועדו לש- כלל את יכולותיהם של המשתתפים לה- שתמש באינטליגנציה מלאכותית באופן אחראי לטובת הציבור.

חברי הסגל בקליניקות המשפטיות יצאו בחודש מרץ האחרון לכנס מיוחד בפריז, שכלל מפגשים עם חברי הסגל הקליני של בית הספר למשפטים באוניברסיטת סיינס פו המקומית. חברי הסגל בקליניקות המשפטיות יצאו בחודש מרץ האחרון לכנס מיוחד בפריז, שכלל מפגשים עם חברי הסגל הקליני של בית הספר למשפטים באוניברסיטת סיינס פו המי קומית. הפקולטה מודה ל-Odile Cohen ו-François Heilbronn-Colette Kerber.

הפקולטה זכתה במקום השני במש- פט המבויס הארצי. כתבי הטענות של הנבחרת שייצגה את הפקולטה דורגו ככתבי הטענות המצטיינים הן בשם העות' רת והן בשם המשיבים. את הפקולטה ייצגו הסטודנטים אן פרשקובסקי, יובל סמט, מור דבשי וסיון אוברמן. את המשפט המי בויס, שהתקיים בחסות משרד עורכי הדין ארנון, תדמור, לוי, הנחו ד"ר יופי תירוש ועו"ד יונתן ברמן.

שני מרצים אהודים מסיימים את כהונתם בפקולטה. פרופ' מיגל דויטש פורש לגמלאות. פרופ' חנוך דגן, מנהל מרכז אדמונד י. ספרא, מסיים את כהונתו כחבר סגל בפקולטה לטובת מחקר והוראה בבית הספר למשפטים

צילומים: גל חרמוני, Shelby Knowles

הקורס "מבוא למשפט עברי", וכו בפרסי ההצטיינות למורים מן החוץ.

תמר לוטטר וענת עובדיה-רוזנר, דוקטורנטיות במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים, זכו במלגת עזריאלי היוקרתית לשנת תשפ"ד.

ציון לשבח למאמר מצטיין במשפט וחברה לחוקרים צעירים מטעם האגודה הישראלית למשפט וחברה הוע- נק לשני שניצור, דוקטורנטית ומרצה בפקולטה, על מאמרה "בן גוריון, בג"ץ והחוקה שלא הייתה".

תשע מתוך חמישים הנשים המש- פיעות לשנת 2023 שבחר העיתון גלובס הן בוגרות הפקולטה. ברשימת הנשים הכוללת מופיעות דמויות משמ- עותיות במגוון דיסציפלינות, ובהן משפט, בריאות, עסקים, הייטק, תרבות וחינוך.

לאור ההערכה כי טכנולוגיות בינה מלאכותית עתידות לתפוס חלק משמעותי בעולם המשפט, התחילה הפקול- טה להציע תוכנית לימודים חדשנית, המש- לבת לימודי משפטים לתואר ראשון בשילוב חטיבה בבינה מלאכותית ומדעי הנתונים.

אחרי שעשו זאת באירופה וביש- ראל, צוות חוקרים ישראלי, ברא- שות פרופ' ניבה אלקין קורן מהפקולטה ופרופ' אביגדור גל מהטכניון, העביר לא- חרונה שלוש סדנאות לקבוצה של חברי

רופ' אריאל פורת, שמונה לכהונת נשיא האוניברסיטה לפני כארבע שנים, ומחזקת את נציגות הפקולטה בהנהלת המוסד.

ד"ר נטלי דודזון זכתה בפרס הר- קטור להתחדשות וליצירתיות בהוראה, על הקורס "ייצוא בטחוני וזי- כויות אדם".

רחל לויטן, שמלמדת את הקור- רס "משפטי שואה – בין הנכחה להכחשה", וד"ר לוי קופר, שמלמד את

הילה שמיר.
קידום זכויות עובדים

נטע זיו.
סגנית הנשיא

אחרי מערכת בחירות סוערת במיוחד, נבחר עו"ד עמית בכר, בוגר הפקולטה, לראשות לשכת עורכי הדין. בכר זכה ב-73% מהקולות.

פרופ' יורם דינשטיין, לשע- בר דקאן הפקולטה, זכה השנה בפרס ישראל לחקר המשפט. בנימוקיה ציינה ועדת הפרס כי: "פרופסור יורם דינשטיין הוא אחד מהאבות המייסדים של תחום המשפט הבין-לאומי ביש- ראל, באקדמיה ומחוצה לה. לפרופסור דינשטיין זכויות ראשונים גם בביסוס מעמדה העולמי של מדינת ישראל ושל האקדמיה הישראלית בתחום המשפט הבין-לאומי".

פרופ' הילה שמיר זכתה בפעם השנייה (!) במענק ERC היוקרתי של האיחוד האירופי בסך מיליון אירו. לאחר זכייתה הראשונה, לפני חמש שנים, הקימה פרופ' שמיר את טראפ- לאב – קבוצת מחקר שחקרה לעומק את סוגיית הסחר בבני אדם. המענק החדש יסייע לה לחקור סוגיות הקשורות לקי- דום זכויות עובדים במורד שרשראות אספקה וייצור גלובליות.

פרופ' איסי רוזן-צבי זכה בפרס צלטנר לחוקר בכיר.

פרופ' נטע זיו מונתה לסגנית נשיא אוניברסיטת תל אביב להוגנות, גיוון וקהילה. פרופ' זיו מצטרפת לפי-

"לאחרונה נתקלתי בתובנה יפה שאומרת שכמו שהאפידמיולוגים תיווכו לציבור סוגיות רפואיות ומדעיות בתקופת הקורונה, כך אנחנו מתווכים סוגיות משפטיות שעל הפרק", אומרת ד"ר יופי תירוש

אותו בהצלחה רבה היא ד"ר רונית לוין-שנור מאוניברסיטת רייכמן, הוקם מתוך הבנה שהקואליציה, בזמן שהיא מקדמת את ההפיכה המשטרית, מפזרת הרבה דיסאינפורמציה ביחס לחלקים השונים של ההפיכה המשטרית, אומר פרופ' רוון-צבי, שלצד החברות בפורום ייסד מטה מאבק שפועל כיום בכל האוניברסיטאות. "בגלל שלנו כמשפטנים יש את הידע המשפטי הרלוונטי, החלטנו להניח גיש אותו ולנסות לפרסם אותו ברבים".

איסי רוון צבי (למעלה) ועפרה בלוך. מתווכים ידע

פעילות זאת של חברי סגל היא רק אחת מיני כמה הקשורות לרפורמה המשפטית. לאחרונה השיקה הפקולטה תוכנית הנקראת "בפה מלא", ובמסגרתה חבר או חברת סגל נפגשים עם סטודנטים לארוחת צהריים, ובמהלכה הם משוחחים על ענייני השעה, לרבות על ההשלכות המשפטיות של הרפורמה ועל הנימוקים השונים בעדה ונגדה. כמו כן, הפקולטה מארחת כנסים העוסקים בסוגיות רלוונטיות. כך, למשל, מרכז צגלה בפקולטה אירח בחורף האחרון כנס שעסק בפסקת ההתגברות ומיני שופטים. באירוע נשאו דברים משפטנים מהפקולטה ומפקולטות נוספות, וכן מהמכון הישראלי לדמוקרטיה ומפורום קהלת. בתוך כל אלה, הודיע בחודש שעבר פרופ' אריאל פורת, נשיא האוניברסיטה ולשעבר דקאן הפקולטה, כי ישבית את כלל הפעילות בקמפוס אם ישראל תימסר לבחירה חוקתית, קרי, אם הממשלה תסרב לציית להוראת בג"ץ. פרופ' פורת קרא לארגונים שונים במשק להודיע שינהגו כמוהו בכדי שהממשלה תפנים מבעוד מועד את מחיר אי הציות לבית המשפט, וזאת כדי למנוע מראש את המשבר החוקתי. פורת הוא הראשון מבין נשיאי האוניברסיטאות שהכריז על צעד שכזה.

הפקולטה וחברה בפורום. מלבד תיירוש, חברים בפורום עוד 20 חברי סגל מהפקולטה, ובהם הדקאן פרופ' ישי בלנק, סגנית נשיא האוניברסיטה פרופ' נטע זיו וחתן פרס צלטנר הטרי פרופ' איסי רוון-צבי. חוקרים נוספים מהפקולטה הפעילים בפורום הם, בין היתר, פרופ' אליאב ליבליך, ד"ר דורין לוסטיג, ד"ר נטלי דודון וד"ר עפרה בלוך. חברי הפורום פעילים מאוד בטוויטר, ומציעים הרצאות לציבור הרחב, שצמא למידע. "הפורום, שמי שמנהלת

ימים סוערים עוברים על ישראלי בחודשים האחרונים. בחור דש ינואר הציג שר המשפטים יריב לוין תוכנית לביצוע שינויים מהותיים במערכת המשפט ("הרפורמה המשפטית"). בין השינויים: אישור פסקת ההתגברות, ביטול עילת הסבירות שבה רשאי לעישות שימוש בית המשפט העליון כדי להעביר ביקורת שיפוטית על רשות מנהלית, ושינוי הרכב הוועדה לבחירת שופטים. לאחר הצגת התוכנית פרצו מחאות ברחבי הארץ, שהוציאו מאות אלפי ישראלים מדי שבוע לרחובות. הישראלים, שבדרך כלל לא מתעניינים בסוגיות משפטיות-חוקתיות, התחילו לעסוק ללא הפסק בפרטי הרפורמה המשפטית. הוויכוח העז בעניין, שגולש למחוזות פוליטיים מובהקים, חוצה מאז את החברה הישראלית לשני מחנות. מאחר שפרטי הרפורמה טומנים בחורבם סוגיות משפטיות רבות, ישראלים רבים נדרשו לסווע בהבנת המציאות החדשה: מהי פסקת ההתגברות? מה זו בכלל עילת הסבירות? ומדוע משנה כל כך אילו חברים תכלול הוועדה לבחירת שופטים?

על רקע הצורך לתווך לציבור הישראלי את המציאות החדשה ואת הסוגיות שעל הפרק, התאחדו כ-130 חברי סגל בפקולטות למשפטים בישראל. יחד ייסדו את "פורום המרצות והמרצים למען דמוקרטיה". חברי הפורום הקימו אתר אינטרנט ובו הסבירו כי החליטו לעשות מעשה מאחר שהם "מאחדים בדעה כי יש במכלול ההצעות של הממשלה – שעניינן מתקפה חסרת תקדים בחומת רתה על עצמאות השיטה, היעוץ המשיפטי, המשטרה, הצבא, והשידור הציבורי – כדי לפגוע באופן חמור בשלטון החוק ובאופייה הדמוקרטי של ישראל". באתר האינטרנט של הפורום, ובפלטפורמות נוספות, מציעים חברי הפורום לציבור הישראלי את חוות דעתם המקצועית בשורה של נושאים הקשורים ברפורמה. "לאחרונה נתקלתי בתובנה יפה שאומרת שכמו שהאפידמיולוגים תיווכו לציבור סוגיות רפואיות ומדעיות בתקופת הקורונה, כך אנחנו מתווכים לציבור סוגיות משפטיות שעל הפרק", אומרת ד"ר יופי תירוש, סגנית דקאן

הפגנה בתל אביב נגד הרפורמה המשפטית, יולי 2023

צילום: רמי קושניר

"יש הרבה דיסאינפורמציה. לנו יש את הידע המשפטי הרלוונטי, אז החלטנו להנגיש אותו לציבור"

פורום המרצות והמרצים למען הדמוקרטיה, שהוקם על ידי חברי סגל קבועים בפקולטות למשפטים, הפך לעוד כלי מאבק ברפורמה המשפטית שמסעירה את המדינה

מסע בין כוכבים

פרופ' קובי קסטיאל הפך בשנים האחרונות לשם בולט בקרב חוקרי דיני התאגידים. מאמרו האחרון, שאותו כתב עם פרופ' אסף חמדני, בוחן בעיניים ביקורתיות את תופעת "המנכ"לים כוכבי העל", שעומדים בראש כמה מהחברות הבולטות בעולם

תי שם בתיקים רציניים שקוראים עליהם ב-Wall St. Journal, והיו לי תנאים מעולים, אבל בתוך תוכי הרגשתי שאני לא נמצא במקום הנכון עבורי", הוא אומר. בשלב מסוים, הוא זיהה הזדמנות לעשות משהו אחר לזמן מה. בשנת 2011 מונה פרופ' לוסיאן (אריה) בבצ'וק ליועץ מיוחד לוועדת הריכוזיות, שהוקמה אז בישראל. המשימה שהטילה הוועדה על פרופ' בבצ'וק, פרופסור בעל שם מהרווארד, הייתה לבחון את מבנה הקבוצות העסקיות במשק הישראלי, שאופיין בריכוזיות גבוהה ומבנה אחזקות פירמידיאלי. בבצ'וק נזקק לעזור מחקר וקסטיאל, שלקח חופשה ללא תשלום מ"פול וייס" למשך כמה חודשים, היה האיש הנכון במקום הנכון. לאחר סיום הפרויקט, קסטיאל חווה נפילת מתח. העבודה המשותפת עם פרופ' בבצ'וק הבהירה לו כי תשוקתו נמצאת במקום אחר. כעבור מספר חודשים, החליט ללכת בעקבות הלב והגיש מועמדות לדוקטורט רט בהרווארד. הוא התקבל לתוכנית וקבע שיחה עם הממונה עליו ב"פול וייס", כדי להודיע לו שהוא עוזב. השותף הבכיר הביט בו כלא מאמין אז זעק: "עבדת פה

ב 15 בספטמבר 2008 קרס בית ההשקעות ליהמן ברדרס וסימן את שיאו של המשבר הפיננסי, שסומן כחמור מאז מפולת המניות של 1929. היה זה יום סוער ביותר בשווקי ההון, ועולם העסקים היה כמרקחה. מכל הימים, היה זה גם יום העבודה הראשון של קובי קסטיאל ב"פול וייס", משרד עורכי דין מוביל בלב מנהטן, שהינו בשר מבשרה של וול סטריט. קסטיאל, שזמן קצר קודם לכן השלים תואר שני במשפטים בהרווארד, לא יכול היה להעלות על דעתו יום כאוטי יותר כדי לה"תחיל בקריירה החדשה שלו. "אני זוכר שיצאתי מהסבוי וראיתי, כמו בסרטים, המון ני מפורטים יוצאים עם הארגונים שלהם", נזכר קסטיאל, כיום פרופסור חבר בפקולטה. "המשרדים שלנו היו ליד אלו של ליהמן. הפיטורים כמו בן זמני ולגו בהמשך גם למשרדי עורכי דין והייתי בטוח שאני, הישראלי עם המבטא שרק עכשיו הצטרף, אהיה הראשון להיות מפוטר". קסטיאל שרד שם ארבע שנים מכוח שאפתנות רבה, שכללה לילות לבנים במשרד. "זה משרד מצוין. טיפלי

כל כך קשה, אתה הולך לזרוק את זה בשביל לכתוב מאמרים?!"

בין אילון מאסק למארק צוקרברג

כן, קסטיאל התחיל לכתוב מאמרים, אבל לא סתם מאמרים, אלא כאלה שהפכו אותו לשם בולט בקרב חוקרי דיני התאגידים בישראל ומעבר לים. מאמריו לא אחת מצוטטים בכתבי עת אקדמיים, ובשנים 2021 ו-2022 נכללו שלושה ממאמריו ברשימת "עשרת המאמרים הטובים ביותר בתחומי דיני התאגידים" (שנבחרו רים מדי שנה מתוך מאות מאמרים המפורסמים בכתבי עת משפטיים בארצות הברית). הם גם לעתים מעוררים עניין בעיתונות הכלכלית, בשל כך שהם מתכתבים לא אחת עם סוגיות אקטואליות.

כך למשל, מאמר משותף עם פרופ' אהוד קמר מהפקולטה וחוקר נוסף מהרווארד חשף דפוס התנהלות בעייתי שנפוץ בשנים האחרונות בקרב חברות אמריקאיות גדולות בקשיים כספיים, לפיו כמחציתן ממנות דירקטורים חדשים, כביכול בלתי-תלויים, כדי לנווט את הליכי חדלות הפירעון ולבחון טענות בדבר הברחת נכסים ופעולות בניגוד עניינים של בעלי השליטה. מהמחקר עולה כי למעשה הדירקטורים החדשים מתפרנסים דרך קבע ממילוי תפקיד זה בחברות שקרסו, ולכן סובלים מהטיה מבנית לטובת בעלי מניות השליטה שממנים אותם ומשרדי עורכי הדין של החברה.

"במסגרת המחקר ערכנו ניתוח אקונומטרי של החזר החוב לנושים הלא-מובטחים ומצאנו כי הוא נמוך בממוצע ב-20% במקרים שבהם החברה מינתה 'דירקטורים בלתי תלויים' כאלה", מסביר פרופ' קסטיאל. המחקר עורר תהודה רבה וזכה לסיקור נרחב בעיתונים הכלכליים המובילים. בנוסף, מספר חודשים לאחר שהמאמר יצא לאור, הסנטורית הדמוקרטית אליזבת וורן, פרסמה הצעת חוק שברוחה דומה להמלצות המדיניות המופיעות במאמר ושתכליתן למנוע ניצול לרעה של מוסד הדירקטורים הבלתי תלויים על חשבון הנושים.

פרויקט מסקרן אחר של פרופ' קסטיאל, אותו כתב יחד עם פרופ' אסף חמדני, סגן דקאן למחקר בפקולטה, עוסק בדרך שבה דיני התאגידים מתמודדים עם מנכ"לים שהם כוכבי-על, תופעה שהופכת ליותר ויותר נפוצה בימינו. השמות מוכרים לכל מי שצורך חדשות כלכליות: לארי אליסון, מארק צוקרברג, ג'ף בוזס, אילון מאסק, אדם גרימן, וגם אליבט הולמס שיושבת בכלא לאחר שהורשעה במספר סעיפי מרמה. יש עוד רבים אחרים.

המאמר, שהוצג לאחרונה בפודקאסט "מדברים משפטים", מבצע הבחנה בין שני מקרים: הראשון, הוא שבו המנכ"ל שולט בזכויות ההצבעה (מארק צוקרברג הוא דוגמה מובהקת לכך). המקרה השני, והשכיח יותר, הוא שהמנכ"ל אינו שולט בזכויות ההצבעה, אבל עדיין נחשב לכל-יכול בחברה, או במילים אחרות, למעין בעל שליטה. לפי חמדני וקסטיאל, הדוגמא הקלאסית היא של מנכ"ל "שהוא מאוד כריזמטי, או שיש לו חזון

השאלה המורכבת באמת נוגעת לאופן שבו מערכת המשפט צריכה להתמודד עם המנכ"לים האלה, ששליטתם בחברה לא נובעת מזכויות משפטיות או כוח הצבעה, אלא מהדומיננטיות ומהכריזמה שלהם", אומר קסטיאל, "שהרי מצד אחד ברור שעל פיהם יישק דבר, אבל מצד שני אין להם שליטה מוחלטת ואם כוכם ידען יום אחד, ניתן יהיה להדיחם."

מימין: אהוד קמר ואסף חמדני. נבחרת מבריקה של חוקרים

של משפט מנהלי ושלטון מקומי ואת עבודת הסמינר, שזיכתה אותו בפרס המאמר המצטיין של עיריית תל אביב, כתב אצל הדקאן הנוכחי, פרופ' ישי בלנק. הוא התמחה אצל השופט אשר גרוניס בבית המשפט העליון, ובאחת מארוחות הצהריים המשותפות לו ולמתמחים נוספים עלתה בראשו האפשרות לנסוע ללימודים לחו"ל. "לא חשבתי על כך עד לאותו רגע. אבל כשהמתמחים האחרים התחילו לדבר בעניינים נורצצות על לימודי המשך בארצות הברית, זו נראתה לי אפשרות מאוד מעניינת".

הוא התקבל לתואר שני בכמה אוניברסיטאות מליגת הקיסוס, אך בחר בהרווארד. "זו הייתה חוויה מדהימה. אתה מגיע לקיימברידג' וכבר מבין שאתה במקום מיוחד. אני זוכר שנכנסתי לספריה המרכזית, והרגשתי איך זה עושה חשק ללמוד".

כאמור, אחרי התואר השני וארבע שנים ב"פול וייס", הוא שב להרווארד, הפעם כדוקטורנט של פרופ' בבצ'וק, והתמחה בתחום דיני התאגידים. הוא פרסם שורה של מאמרים בכתבי עת מובילים שעוסקים בסוגיות שקשורות במערכת היחסים בין תאגידים לבין בעלי השליטה שלהם. מאמרים אלה נסמכו, בין היתר, על היכרותו של קסטיאל עם שתי זירות: הישראלית והאמריקאית, והיכולת להשוות ביניהן. "בישראל מאוד שכיח המצב של חברות שיש להן בעלי שליטה, ואילו בארה"ב השליטה בדרך כלל יותר מבוזרת. אני הגעתי עם הידע לגבי מה שקורה בישראל, וזה נתן לי פרספקטיבה חשובה כדי לחקור שאלות שונות הנוגעות לא רק טיביות של בעלי מניות ושכר מנהלים בחברות עם בעלי שליטה בארה"ב".

השמועות על הדוקטורט שהגיש הגיעו לאוזני כמה מהמרצים בפקולטה, שבה כידוע פועלת נבחרת מבריקה של חוקרים בעלי שם בתחום דיני התאגידים (אשר כוללת, מלבד הפרופסורים חמדני וקמר שכבר הוזכרו, את פרופ' שרון חנס, פרופ' עמרי ידלין ופרופ' רון חריס, שחוקר את ההיסטוריה של התחום). ב-2018, כשנה אחרי סיום הדוקטורט, הצטרף קסטיאל לסגל הפקולטה. מאז כבר הספיק לזכות בפרס צלטנר לחוקר הצעיר,

צילום: ישראל חדר

להפוך למרצה פופולרי (מצטיין הרקטור בהוראה) ולקבל מינוי כפרופסור חבר. הוא גם מעורב באופן שוטף בפעילות האקדמית של מרכז פישר לממשל תאגידי, אשר מקיים בפקולטה מדי שנה מגוון אירועים בהשתתפות בכירים מהאקדמיה ומהפרקטיקה.

במקביל לפעילותו בפקולטה, פרופ' קסטיאל מלמד מדי שנה קורס באוניברסיטת הרווארד ואת שנת הלימודים הקרובה הוא יעביר עם אשתו ושני ילדיו בניו יורק. אלא שהפעם לא יחזור לשם כעורך דין מסחרי שעובד מבוקר עד ליל, אלא כחוקר וכמרצה אורח באוניברסיטת ניו יורק (NYU), שם הוא ילמד דיני תאגידים וסמינר בתיאוריה של ממשל תאגידי. זו עתידה להיות חוויה ניו-יורקית שונה בתכלית, וכששואלים אותו על כך אין ספק שהוא נרגש מסגירת המעגל ומהחזרה לתפוח הגדול, כעשור לאחר שעזב את העיר כדי להגשים את חלומו להיות חוקר באקדמיה. ■

פרופ' קובי קסטיאל

גיל: 45

מצב משפחתי: נשוי+2

השכלה: תואר ראשון במשפטים וכלכלה, אוניברסיטת תל אביב. תואר שני ושלישי במשפטים מאוניברסיטת הרווארד

תחומי מחקר: דיני תאגידים, ממשל תאגידי, ניתוח כלכלי של המשפט

משהו נוסף: חבר בוועדת האכיפה המנהלית של הרשות לניירות ערך

צילום: גל חמנוני

המייסד

אלון ארבץ הוא בוגר הפקולטה, אחד ממייסדי חברת הסייבר "אינסייטס", אשר פיתחה כלים לזיהוי איומי סייבר ולחסימתם מבעוד מועד. בשנת 2021 נמכרה החברה בסכום של כ-350 מיליון דולר. לאחרונה פרסם את ספר העיון "ההגנה הטובה ביותר", העוסק בתעשיית הסייבר הישראלית. חשבנו שזו הזדמנות טובה לשאול אותו כמה שאלות

אתה בוגר 8200, ובמהלך לימודי המשפטים הקמת סטארט-אפ בתחום הסייבר. מדוע בכלל בחרת ללמוד בפקולטה?

"לאחר 8200 הלכתי ללמוד שנה בישיבה, ובמהלכה התגבשה אצלי ההבנה שאני רוצה להיות יום. לא ידעתי באיזה תחום אני רוצה לעסוק, אבל היה לי ברור שאני רוצה להוביל וליצור. הייתה לי רק בעיה אחת – לא היה לי מושג מאיפה מתחילים. החלטתי להמשיך לאוניברסיטה בתקווה שזו תהיה התחנה הבאה בדרך לשם, וחשבתי איזה תואר יכול לעזור לי כשאהיה יום. כיוון שלא היה לי תחום מסוים שכיוונתי אליו, התואר המתבקש הוא משפטים. בסופו של דבר,

בשביל יזמות חייבים להקים חברה, לחתום על חוזים ולהעסיק עובדים, ובכל הדברים האלו יש צורך בהבנה משפטית".

באיזה אופן לימודי המשפטים סייעו לך כיום?

"בתור יום אתה נתקל כל הזמן בעניינים משפטיים – הסכמים מסחריים, הסכמי עבודה, קניין רוחני, דיני פרטיות ועוד. בכל פעם שאני מגיע לצ'טים האלו אני מרגיש שיש לי הרבה יותר כלים להתמודד איתם ביעילות בזכות היסודות שרכשתי בפקולטה. קשה לי לומר שהכלים האלו הם ההבדל בין הצלחה לכישלון במיזמים שלי, אבל במסע של סטארט-אפים שהוא מלא מכשולים, תחרות ואי-וודאות, זה נחמד שיש תחום נוסף שאתה חזק בו".

בתור יום, אילו משפטים אתה מעריך?

"משפטן טוב הוא משפטן שיוודע להיות יצירתי ולקחת סיכונים. חגי פורת, אותו הכרתי במהלך הליימודים, לימד אותי שמשפטן בינוני טוען לפי הנורמה המצויה, ואילו משפטן טוב יודע לטעון לפי המצב הרצוי. לצערי, יש לא מעט משפטנים מרובעים שחושבים רק במסגרות הקיימות, אך הטובים יודעים לדמיין, לצאת מחוץ לקופסה, וגם לקחת סיכונים. אני אישית, אלך רק עם עורך דין שיוודע לבוא עם פתרון נותן יצירתיים ולקחת פוזיציות לא טריוויאליות כדי לתמוך בעסקים".

בראיונות איתך דיברת על כך שהרגשת לעתים אאוטסיידר במקומות שאליהם הגעת (8200, תעשיית ההייטק). האם זה תקף גם לגבי הפקולטה?

"הפקולטה קיבלה אותי יפה מאוד, ולרגע לא הרגשתי שקיבלתי מהצוות או מהסטודנטים האחרים יחס שונה. עצר אותי".

אלון ארבץ

גיל: 35

תפקיד נוכחי:

מנכ"ל-מייסד של הסטארט-אפ "פוינט-פייב", העוסק בניהול עלויות של תשתיות ענן

מצב משפחתי: נשוי+4

עיר מגורים: אור עקיבא

תחביבים:

שחמט, כדורסל, קריאה, לימוד תורה עם הילדים

משהו נוסף:

את שירותו הצבאי החל ביחידת אגוז, ואחרי ששמיעתו נפגעה כתוצאה מתאונת אימונים – עבר ל-8200

תרם בשנים האחרונות מלגות לסטודנטים בפקולטה

נבחרתי למועצת הפקולטה, לאגודת הסטודנטים, ואפילו נעניתי בחיוב ובחפץ לב כשביקשתי להעמיד נטלות בכל הכיורים בפקולטה.

עם זאת, קשה מאוד להתעלם מהעורבדה שהייתי בשלב אחר בחיים. בתור בן אדם דתי, התחתנתי יחסית מוקדם, והגעתי לאוניברסיטה נשוי ומהר מאוד הפכתי לאבא עם ילדים. הייתי הגבר היחיד במחזור שלי שהיה מגיע עם עגלה ותינוק לאוניברסיטה. זה אומר שבאופן טבעי יש לי תחומי עניין שונים, וטעם שונה בבילויים. מעבר לכך, העולם הדתי והערכי שהבאתי איתי, שמו אותי במקום שבו יש לי סדרי עדיפות ונקודות מבט שונים מכל שאר הסטודנטים. זה בהחלט שם אותי בעמדת ה'שונה'. כן אציין שאני לא מתרגש יותר מדי מהיותי כזה. מבחינתי זה מעצ'נין ומאתגר, ולמעשה, זה מעולם לא עצר אותי".

פרסמת לאחרונה את ספר העיון "ההגנה הטובה ביותר", שכולל ראיונות עם בכירים מתעשיית הסייבר המקומית. מה הוביל אותך לכתיבת הספר ולמי הוא מיועד?

"אז האמת שמאז ומתמיד חלמתי לכתוב ספר. בערב ההשקה של הספר פנה אלי חבר יקר, גל גנוט, שגם עבד אצלי בסטארט-אפ ואמר לי: 'אלון, אני לא יודע אם אתה זוכר, אבל לפני שנתיים הייתה לנו סדנה ואתה כתבת שהחלום שלך זה לכתוב ספר. הצלחת להגשים את החלום שלך'. תמיד אהבתי ספרי עיון, וראיתי את ההשפעה האדירה שהייתה להם עליי, ורצתי גם לכתוב ספר בעצמי. הספר שכתבתי מיועד בראש ובראשונה לציבור הרחב, והוא מיועד לפתוח לו שער אל עולם הסייבר. עולם הסייבר פתח בפני הזדמנויות רבות וחשוב לי שגם לאנשים נוספים במדינה זה יקרה. זה אתגר לא פשוט לכתוב ספר על תעשייה טכנולוגית שמיועד לציבור הרחב, אבל ידעתי שהצלחתי כשסבא של אשתי אמר: 'זו הפעם הראשונה שאני מבין על מה כולם מדברים כשאומרים סייבר'".

מטרה נוספת הייתה לעזור במיצוב הגלובלי של ישראל ותעשיית הסייבר, קצת כמו שהספר 'סטארט-אפ ניישן' עשה. אני לא אשכח שפגשתי בחור סיני לפגישה עסקית, ובאמצע הפגישה הוא שלף את 'סטארט-אפ ניישן' והתחיל לתחקר אותי לגבי נושאים שעלו בו. זו הייתה עדות להשפעה האדירה והחיובית שהייתה לספר על מדינת ישראל, ורציתי לתרום את חלקי. תור עלת נוספת שלא חשבתי עליה בהתחלה אבל התבררה תוך כדי הכתיבה, זה לעשות סדר בהיסטוריה ובסיפורים הרבים שהובילו להצלחתה של התעשייה, וזאת כדי לנסוך גאוות יחידה באנשים שעושים את התעשייה ביום יום. מקווה שה'יצליח את דרכי בהשגת כל שלוש המטרות". ■

בוכמן, הדור הבא

ביקשנו משני תלמידי שנה ב' לספר לנו על המפגש שלהם עם הפקולטה

הודיה מיארה.
"מבחן ארוחת השבת"

צילום: לי סקופ

ממנה דברים טובים. מובן שבהתחלה היו לי מעט חששות, ולא היה ברור לי אם זו הבחירה הנכונה, אבל היום אני לא מתחרטת."

איך התחושה בפקולטה? האם משהו בה הפתיע אותך?

"הכי הפתיע אותי לגלות שיש מקום להמון עשייה, מעבר ללימודים. התנדד בויות, פרויקטים שונים כמו קליניקות, כתבי עת, האפשרות להיות עוזרת מחקר, ויש מקום לסטודנטים להוציא יוזמות שונות או רעיונות שונים אל הפועל. לתחושת, הלימודים הם לא העיקר, וזה אחד הדברים שאני מחבבת בפקולטה."

האם היה קורס בפקולטה שהותיר בך חותם ומדוע?

"המבחן שלי לשאלה הזאת הוא 'מבחן ארוחת השבת' - כשהמשפחה מתאספת יחד - על מה אני בוחרת לדבר? אני חושבת שמה שהכי תפס אותי הוא הקורס במשפט מנהלי. זכיי תי ללמוד את הקורס בתקופה שבה הוא הכי רלוונטי ואקטואלי - במקביל למחאות ולחקיקה המתהווה. אין ספק שהבנה אמיתית ומשמעותית של המתרחש קרתה בזכות הלימודים, וככה גם הדיונים עם המשפחה והחברים נעשו משמעותיים יותר."

יאסר אבו ערישה.
"בת הזוג נכנסה לאירוע"

איך הגעת לפקולטה? מה הניע אותך ללמוד משפטים?

"יש לי תואר קודם בניהול ומדע המדינה, שסיימתי בשנת 2018. אחרי התואר התעורר בי רצון ללמוד משפטים אבל לא עשיתי את הצעד. שלוש שנים נמשכו ההתלבטויות, עד שבת הזוג שלי, אריג', נכנסה לאירוע, דחפה ועודדה שאירשם. אריג' חיזקה בי את הבטחון העצמי ואת תחושת המסוגלות, שכן עמוק בתוכי ידעתי שאני רוצה מאוד לרכוש השכלה משפטית ולהיות עורך דין, שאהיה לעזר לחברה ושיהיה לי ביד משלח יד מכובד. הייתי צריך רק עוד דחיפה של אדם שאני אוהב, וזו הייתה אריג' שבסוף לקחה לי את כרטיס האשראי, נכנסה לאתר הרישום של האוניברסיטה, פשוט רשמה אותי ללימודי משפטים והשאיר היסטוריה."

הפקולטה מודה לקרן ביידר התומכת בשילוב סטודנטיות וסטודנטים ערבים בקמפוס.

ליאסר אבו ערישה (37) לקח קצת זמן להירשם לפקולטה. היום הוא חולם לשפר את חייהם של בעלי מוגבלויות

איך התחושה בפקולטה? האם משהו בה הפתיע אותך?

"בפקולטה יש תחושה של משפחה תיית, קולגיאליות וחברות. בתחילת הדרך בשנה שעברה הייתי חבר במועצת הסטודנטים והסטודנטיות של הפקולטה. זו הייתה הזדמנות מצוינת עבורי לקחת חלק בעשייה החברתית והאקדמית ובפרט במישור של קיי רוב לבבות משמעותי בין הסטודנטים והסטודנטיות הערבים והיהודים. זכיי תי בתקופה זו להכיר גם יותר חברות וחברים. לצד הקהילה העשירה בפקולטה, לא אשכח את הסגל, המנהלי והאקדמי, שבזכות עשייתם אנו זוכים וזוכים לתוכן עשיר נוסף לתוכן הלימודי, אם זה סדנאות, כנסים, תחרויות שונות. לקראת השנה הבאה אקח חלק בתוכנית האוריינטציה ואני כבר לא יכול לחכות כדי לפגוש עוד סטודנטים שיצטרפו למעגל הקהילה הנהדר שלנו בפקולטה."

האם היה קורס בפקולטה שהותיר בך חותם ומדוע?

"אין קורס שלא הותיר בי חותם, לכל קורס יש את הייחודיות שלו, אבל מאוד נהניתי בקורס דיני רווחה עם ד"ר רייצ'ל פרידמן. הקורס הזה פתח לי צוהר נרחב לעולמות המשפט והרווחה, נושא שמאוד מעניין אותי, בייחוד בכל מה שקשור לתחום בעלי המוגבלויות ומתמודדי הנפש. זה קורס שמאוד נגע בי ותרם לי. הרגשתי גם מאוד מחויב לקורס כי מאוד אכפת לי מקהילת בעלי המוגבלויות. כעורך דין לעתיד, אני מאמין שאוכל לסייע להם בשיפור רמת חייהם וחוויתם וכן במייצוי זכויותיהם."

ילדות משחקות כדורגל.
לא רק לבנים

טוסקנה. חלום

פרופ' דפנה הקר

**חוקרת ומרצה בפקולטה
למשפטים ובחוג ללימודי
מגדר באוניברסיטה. חברה
בוועדה למאבק באפליה
נגד נשים של האו"ם**

צילום: גל חרמוני

**מהי התכונה האנושית שאת מעריי-
צה?**

"אני משתדלת שלא להעריץ אף אחד ושום דבר, כי הערצה טומנת בחור בה התבטלות - אז נסתפק בהערכה. תכונה שאני מעריכה מאוד, ובמיוחד בימים אלה, היא אומץ. פחד הוא תכונה בסיסית שאי אפשר, ומסור כן, להיפטר ממנה, ועל זה משטרים אפלים סומכים. אומץ הוא לא מצב של היעדר פחד, אלא יכולת להתגבר עליו. ד"ר מירב אהרון גוטמן קראה לאחרונה לכולנו 'לדבר אמת לכוח', ויש יותר ויותר שעושים זאת, תוך סיכון מקום עבודה, מערכת יחסים, גוף ובריאות. זה מעורר השראה ות-קווה".

מהי התכונה האנושית שאת מתעבת?

"אני מתעבת שקרנות. אני לא יודעת לשקר ובכל פעם מופתעת מחדש שיש אנשים שיודעים ושעושים זאת לעי-תים קרובות ובלי ייסורי מצפון. העור בדה שאנשים משקרים מערערת אותי כי היא מערערת את האמון הבסיסי באנשים ובתמונת המציאות. תמיד סלדתי משקרים, אבל העידן הנוכ-חי הוא אתגר בממדים שלא היכרנו, גם בהקשר הזה. כל השיח הציבורי והפוליטי רווי בשקרים, הרשתות הח-ברתיות נטולות מסננות שמבטיחות

מקורות אמינים, ואפילו באקדמיה יש יותר ויותר מקרים של פייק מחקרים. זה מצריך פיתוח מודעות וכלים חד-שים לניווט אל עבר אמינות ואמת".

**מהי התכונה האנושית המוערכת יתר
על המידה?**

"תחרותיות. התיאוריה הפמיניסטית עוסקת רבות בשאלת המערכת הערכית שמנחה את החברה. העובדה שבחברה הקפיטליסטית של ימינו תחרותיות מוערכת הרבה יותר מאשר טיפול, היא אחת הסיבות לסבל האנושי הרב שמסביבנו ולחסור ההערכה והתגמול הראוי לעבודות הטיפול הרבות שנשים עושות כמקצוע, במרחבים האישיים, ובזירות נוספות. כחוקרת משפחתיות אני פוגשת שוב ושוב את הממצא שמ-שפחתיות היא הדבר הכי חשוב עבור הרוב המכריע של בני האדם, ועדיין, מה שאנחנו אמורים לרדוף אחריו זה יוקרה אישית וכסף, באופן שלא משאיר זמן ליחסים מיטיבים".

**אם לא היית פרופ' למשפטים, במה
היית עוסקת?**

"בבית הספר היסודי נפגשנו עם כיתה של ילדים חרשים, ואז החלטתי להיות מורה לחרשים. בתואר הראשון במש-פטים סבלתי כל כך שנרשמתי לתואר שני בחינוך. באמצע גם הייתה אפיוזדה

קצרה של שירה אופראית. ואז בחרתי לעשות דוקטורט בסוציולוגיה. אז אני לא באמת פרופ' למשפטים. התקן שלי מפוצל בין הפקולטה למשפטים לבין התוכנית ללימודי נשים ומגדר ואני נה-נית מאוד מהשילוב ומהחופש לנוע בין עולמות מחקר והוראה שונים".

**ובאיזה מקצוע בשום אופן לא היית
רוצה לעסוק?**

"כל עבודה מונוטונית".

**באיזו עיר מעבר לים היית רוצה
לחיות?**

"כפר קטן בטוסקנה".

מתי ואיפה היית הכי מאושרת?

"בסדר כרונולוגי: כשהתברר שה-גוש בשד שפיר, כשהתקבלתי לתואר שני במשפטים בארה"ב כמלגאית של הקרן החדשה לישראל, בחתונה עם האיש המקסים בתבל, כששני הילדים שלי הגיחו בריאים ושלמים בניתוחים קיסריים מלחיצים, כשקיבלתי את המייל שהספר שלי זכה בפרס היוק-רתי של האגודה האמריקאית למשפט וחברה, כשהתנשקתי עם אהובתי, כשהתברר שנבחרתי על ידי רוב של 115 מדינות לכהן כחברה בוועדת האו"ם לביעור כל צורות האפליה נגד נשים".

מהו השם האהוב עלייך?

"נור. כך רציתי לקרוא לבני אבל הפס-דתי במו"מ".

**מי המרצה מתקופת לימודיך
שהותיר/ה בך את הרושם העז ביותר?**

"פרופ' מימי אייזנשטדט הייתה היחידה בתואר הראשון במשפטים שחיברה בין משפט לחברה, ובזכותה הבנתי מה מע-ניין אותי. היום, פקולטות למשפטים הן מקום הרבה יותר מעניין. זכיתי ללמוד מפרופ' יוסף ווילר, שהיה מרצה אורח, וריתק אותנו באופן יוצא דופן. אני לא אשכח שהבנתי שאני לומדת אפילו ממבחן הבית שהוא נתן. בתואר השני בווינגטון למדתי קורס על פמיניזם ומשפט מפיה של פרופ' ג'ואן וויליאמס, ששינה את חיי. אני גם אסירת תודה על שזכיתי במהלך הדוקטורט ללמוד מד"ר אבי קורדובה ומפרופ' אווה אילוז - מר-צים דגולים שלמדו אותי את היסודות והשפה הסוציולוגים שהיו עבורי כמו מים במדבר".

מהו ההישג הגדול ביותר שלך?

"אני מקווה שהיכולת שלי להיות רל-וונטית. אני אוהבת מאוד לחקור אבל לא הייתי יכולה לעשות את זה אם לא חשבתי שהמחקרים שלי רלוונטיים לחברה שבה אני חיה ולסטודנטים.ות

שאני מלמדת. לכן אני חוקרת בעיקר משפחתיות ודיני משפחות כאן ביש-ראל, ומפרסמת הרבה גם בעברית. לכל אורך הקריירה אני מנסה לשלב בין מחקר לבין עשייה חברתית, כולל מעורבות בעמותות פמיניסטיות, ראיונות לתקשורת, והרצאות מחוץ לכותלי האוניברסיטה".

מהי החרטה הגדולה ביותר שלך?

"שלא הבנתי כילדה וכנערה שספורט זה חשוב לגוף ולנשמה. חייתי בעולם שבו הבנים לא הרשו לבנות לשחק כדורגל ושהמסר הכללי היה שספורט זה לא לבנות. את כל שאר המסרים הפטריארכליים דחית, אבל את זה אימצתי בחווה עצלנית. קשה לאמץ בגיל מבוגר הרגלים שלא רוכשים בגיל צעיר. למדתי בדרך הקשה, ואחרי ניי-תוח גב למדתי לשחות כמו שצריך. השחייה בברכה ממש מצילה לי את הגב משעות הישיבה הארוכות מול המחשב. עדיין, כדי שאהיה בכושר צריך איזה נס".

**מאיזה הרגל היית שמחה להיפטר?
"פסימיות".**

מהו המוטו שלך?

"לא בטוח שיהיה בסדר, לכן צריך לה-תאמץ מאוד כדי שיהיה".

